

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ “ИВАН ВАЗОВ”
6000 Стара Загора, ул. “Ген. Гурко” №102,
тел.:/042/ 68-07-15-дирекция, 68-13-50-зам.дирекция; 26-40-97-канцелария;
e-mail:souvazovsz@abv.bg

**ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И
ПРИБОЩАВАНЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ ЗА
УЧЕБНАТА 2023/2024 ГОДИНА**

УТВЪРЖДАВАМ:

ДИРЕКТОР.....

Д. Цвятков

Утвърдена със заповед № 2581/14.09.2023 г.

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал. 1, т. 9 от Закона за предучилищното и училищното образование, приета от Педагогическия съвет на проведено заседание на 13.09.2023 г. с протокол № 15

ВЪВЕДЕНИЕ

Уязвими са онези лица и групи, които търпят ограничения по отношение на участието им в социалния живот и ползването на социални права. Уязвимите групи не успяват да получат достъп или да се възползват от възможностите, които предлагат обществото и икономиката, и стават жертва или попадат в ситуация на риск от социално изключване. Причините за това са различни и разнообразни като: живот в крайна бедност или ниски доходи и материални лишения; социални и психологически фактори; недостъпна среда; здравни и възрастови проблеми; липса или недостатъчни социални умения и образование; отношение към тях, основано на предразсъдъци; липса, ограничен достъп или неадекватни услуги и т.н

Уязвимите групи ученици имат право на зачитане, уважение и закрила от закона. Отношението на СУ „Иван Вазов“, гр. Стара Загора към тях е основано на признаване на тяхната равнопоставеност и равни възможности. За нас те са важна и пълноценна част от обществото и затова работим за тяхната социална интеграция и социално включване. В СУ „Иван Вазов“, гр. Стара Загора уязвимите групи ученици се приемат като хора със способности и потенциал, а не като хора единствено с проблеми и ограничения.

Училищната програма за равен достъп до образование работи в посока за изграждане на среда за:

- разгръщането на потенциала на всеки ученик за личностно развитие, както и успешна реализация и социализация;
- по-високо качество и по-добър достъп до образование;
- ранна превенция на обучителни затруднения;
- включващо обучение на ученици със специални образователни потребности (СОП);

- включващо обучение и социално включване на ученици с девиантно поведение;

НОРМАТИВНА ОСНОВА НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА

- Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015 – 2020)
- Европейската социална харта /ревизирана/, в сила от 01.08.2000 г.;
- Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и първия допълнителен протокол към нея от 1992 г.;
- Международният пакт за граждански и политически права и Международния пакт за икономически, социални и културни права от 1970 г.;
- Национална стратегия за хората с увреждания 2021 –2030 г. и План за действие за изпълнение на Национална стратегия за хората с увреждания 2021 –2030 г.
- Законът за предучилищното и училищно образование от 2016 г.;
- Стандарт за приобщаващото образование.
- Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование

Настоящата училищна програма има за цел да защити правата и интересите и да предостави равни възможности за приобщаване на учениците от уязвими групи, както и ефективното прилагане на училищни политики за подобряване качеството на живот на хората с увреждания, недопускане на дискриминация по признак „увреждане“, осигуряване на равни възможности, пълноценно и активно участие във всички области на училищния живот. СУ „Иван Вазов“, гр. Стара Загора е институция, която спазва препоръките на Съвета на Европа, отправени към всички организации да работят активно в областта на интегрирането на хора с увреждания и уязвими групи.

АНАЛИЗ НА УЧИЛИЩНАТА СРЕДА

В училището има ученици с различни традиции и културни норми, което налага изграждането на комплекс от умения за общуване, а така също и познания за възможните точки на различие и начините за тяхното преодоляване, за толерантност към другите и към самите себе си. Срещата с различни хора и с различни култури често е трудна, но с известни усилия тя би могла да бъде особено обогатяваща и ползотворна.

В училището се предприемат политики в областта на:

- интеркултурното образование;
- уменията за общуване с представители на различни култури;
- съзнателно възпитаване на толерантно отношение.

Особено важно се оказва обучението на учителите, които са решаващ фактор при възпитанието на подрастващото поколение.

В СУ „Иван Вазов“, гр. Стара Загора се създават условия за достъпна качествена грижа за учениците, така че техните родители да могат да търсят възможности за образование или професионална реализация.

При децата в училищна възраст се обръща особено внимание на семейството като част от образователния процес. Предвижда се паралел между интеркултурното образование и

образованието на ученици със специални образователни потребности /при приемане на такива/. И в двата случая потенциалните ползи за обществото от преодоляване на пречките пред приобщаването на различните са огромни, а в същото време потенциалните рискове от игнорирането или дискриминирането биха могли да бъдат още по-сериозни.

Ключовата роля на образованието за изграждането на една по-висока култура на толерантност и приобщаване се състои в ранното образование, достъпно за всички, независимо от социалноикономическия им статус и интелектуалните им умения и възможности. Обхващането на всяко дете с увреждане в училищна възраст в образователната система и изграждането на съответната подкрепяща среда за него е основна дейност за достъп до качествено образование. В резултат от изпълнението на дейностите по изграждане на подкрепяща среда в училище нараства броят на ученици със специални образователни потребности, които са на ресурсно подпомагане, ресурсните учители и другите специалисти, които подпомагат дейностите за допълнителна подкрепа.

ПРЕДМЕТ НА ПРОГРАМАТА ЗА ПРИОБЩАВАЩО ОБРАЗОВАНИЕ

Програмата за предоставяне на равни възможности и приобщаване на децата и учениците от уязвими групи включва:

1. принципите на приобщаващото образование;
2. условията и реда за осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие на учениците;
3. условията и реда за осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на учениците въз основа на оценката на индивидуалните им потребности и изготвянето на план за подкрепа на ученика от екип за подкрепа на личностното развитие в училището;
4. изграждане на позитивен психологически климат в училището;
5. структурата, условията и реда за утвърждаване на индивидуалните учебни планове и на индивидуалните учебни програми на ученици със специални образователни потребности и на ученици с изявени дарби по чл. 95, ал. 1, т. 1 и 2 от Закона за предучилищното и училищното образование;
6. условията и реда за постъпване, организацията и осъществяването на обучението и подкрепата за личностно развитие на учениците със специални образователни потребности.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ И ПРИНЦИПИ НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Приобщаващото образование е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всеки ученик и на разнообразието от потребности на всички ученици чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на учениците във всички аспекти на живота.

Приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование и се реализира в съответствие със следните принципи:

1. гарантиране на правото на всеки ученик на достъп до училище най-близо до неговото местоживее и на правото му на качествено образование;
2. гарантиране на достъпа на всеки ученик до подкрепа за личностно развитие в зависимост от неговите индивидуални потребности с оглед възможността за възникване на затруднения в процеса на ученето и приобщаването и на необходимостта от подходяща подкрепа;
3. прилагане на диференцирани педагогически подходи, ориентирани към интересите и стимулиращи мотивацията на ученика, съобразени с възрастовите и социалните промени в живота му и адаптирани към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;
4. приемане и зачитане на уникалността на всеки ученик – индивидуалните потребности и възможности, личностните качества, знанията, уменията и интересите, на които образователната институция трябва да отговори по подходящ начин, така че ученикът да развие максимално своя потенциал;
5. равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на училищното образование, гаранции за които са създадените условия за обучение на всички ученици заедно, независимо от трудностите и различията, които може да възникнат в процеса на ученето и научаването и при участието им в дейността на училището;
6. системен и холистичен подход на организация и сътрудничество на образователните институции в областта на приобщаващото образование на всички равнища – управление и екипност, използване на приобщаващи педагогически практики, създаване на сигурна и подкрепяща среда, участие на родителите, мониторинг на процеса и на качеството на подкрепата за личностно развитие, както и на влиянието им върху обучението и постиженията на учениците;
7. сътрудничество между всички участници в процеса на приобщаващото образование – училището, ученика, семейството и общността;
8. намаляване на влиянието на социалните неравенства върху ученето и върху участието на учениците в дейността на училището;
9. нетърпимост към дискриминиращите нагласи и поведение, подготовка на учениците за живот в приобщаващо общество;
10. гъвкавост и динамичност на процеса на приобщаващото образование съобразно потребностите на учениците и в зависимост от спецификата на обществения живот.

ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ

На учениците в СУ „Иван Вазов“, гр. Стара Загора се предоставя обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

Подкрепата за личностно развитие осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията на учениците. Подкрепата за личностно развитие се предоставя в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всеки ученик. За реализиране на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие в училището работят двама педагогически съветници. В училището може да работят и други специалисти в зависимост от оценката на индивидуалните

потребности на детето или ученика от екипа за подкрепа за личностно развитие. Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя в зависимост от плана за подкрепа на ученика.

Подкрепата за личностно развитие на учениците в СУ „Иван Вазов“, гр. Стара Загора се организира и осигурява в съответствие с разработените областни стратегии за подкрепа за личностно развитие на учениците въз основа на анализ на потребностите от обща и допълнителна подкрепа. За организиране и координиране на процеса на осигуряване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие със заповед на директора на училището в началото на всяка учебна година се определя координатор в училището. За координатор може да бъде определен заместник-директорът по учебната дейност, главен учител или друг педагогически специалист.

Координаторът има следните функции:

1. обсъжда с учителите в групата в детската градина или с класните ръководители и с учителите, които преподават на съответните ученици, техните наблюдения и анализи по отношение на обучението, развитието и участието на деца или ученици в дейността на групата или класа;
2. координира дейността на екипите за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, включително работата им с родителите;
3. координира предоставянето на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в детската градина или в училището;
4. организира и координира дейностите във връзка с провеждането на събеседването и насочването на детето или ученика в определена подготвителна група на задължителното предучилищно образование или в определен клас на малолетни и непълнолетни чужденци, търсещи или получили международна закрила, при приемането им за обучение в детска градина или училище.

ОСИГУРЯВАНЕ НА ОБЩА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ В УЧИЛИЩЕТО

Общата подкрепа за личностно развитие е насочена към развиване на потенциала на всяко дете или ученик в училището.

Общата подкрепа за личностно развитие в подготвителните групи за задължително предучилищно образование в училището, която е насочена към всички деца в групата и гарантира участието и изявата им в образователния процес и в дейността на училището, включва:

1. екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
2. занимания по интереси;
3. грижа за здравето;
4. ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;
5. поощряване с морални и материални награди;
6. дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;

7. логопедична работа.

Общата подкрепа за личностно развитие в училището, която е насочена към всички ученици в класа, гарантира участието и изявата им в образователния процес и в дейността на училището и включва:

1. екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
2. допълнително обучение по учебни предмети;
3. допълнително консултиране по учебни предмети;
4. кариерно ориентиране на учениците;
5. занимания по интереси;
6. библиотечно-информационно обслужване;
7. грижа за здравето;
8. поощряване с морални и материални награди;
9. дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
10. дейности за превенция на обучителните затруднения;
11. логопедична работа.

ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ПРОГРАМАТА

- Равен достъп и приобщаване на всеки ученик;
- Равнопоставеност и недопускане на дискриминация;
- Съхраняване на етнокултурното многообразие.

С цел продължаване на създаването на подкрепяща среда за обучението и възпитанието на учениците със специални образователни потребности в СУ „Иван Вазов“, гр. Стара Загора е създадена програма, която включва:

1. Екипи от специалисти, в зависимост от потребностите на учениците.
2. Диагностична и консултативна дейност.
3. Индивидуални образователни програми.
4. Учебни програми по специалните учебни предмети и други.

В СУ „Иван Вазов“, гр. Стара Загора има готовност за прилагане на политиката за включващо обучение на учениците със специални образователни потребности чрез:

- Единна методика за комплексно педагогическо оценяване и препоръки за децата със специални образователни потребности.
- Изградени положителни нагласи към включващо обучение в различните общности – учители, ученици и родители.
- Създадени условия, гарантиращи интеграцията на учениците със специални образователни потребности в училището чрез изграждане на подкрепяща среда.

ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

1. Пълноценна социализация на ученици със специални образователни потребности, ученици с физически и ментални увреждания и ученици от етническите малцинства.
2. Гарантиране на равен достъп до качествено образование за учениците със специални

образователни потребности, ученици с физически и ментални увреждания и ученици от етническите малцинства.

3. Утвърждаване на интеркултурно и подкрепящо образование като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система.

ДЕЙНОСТИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

1. Провеждане на информационни кампании сред родители и общественост за разясняване на взаимните ползи от интегрираното обучение на учениците със специални образователни потребности, ученици с физически и ментални увреждания и ученици от етническите малцинства.

2. Специализирана работа с родителите за по-голяма заинтересованост към образователно-възпитателния процес.

3. Работа с родителските общности за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо различните етноси и учениците с увреждания.

4. Осигуряване при необходимост на допълнително обучение по български език за деца и ученици от етническите малцинства.

5. Осигуряване на допълнителна квалификация на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна образователна среда, включително за преподаване на български език на ученици, за които той не е майчин.

6. Осъществяване на извънкласна работа, занимания по интереси и на организиран отход и спорт в мултикултурна образователна среда, съчетана с традициите на отделните етнически групи.

7. Изграждане и функциониране на информационна система за проследяване на учениците в риск.

8. Допълнителна работа с ученици със специални образователни потребности и ученици от етническите малцинства, застрашени от отпадане и/или преждевременно напускане на училище.

9. Подкрепа на учениците от уязвимите етнически общности за продължаване на образованието им и след задължителната училищна възраст.

13. Създаване на условия за развитие на талантливите ученици с увреждания чрез насърчаване на техните творчески способности.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ПРОГРАМАТА

№ по ред	дейности	срок	отговорник
1	Определяне на координатор, за организиране и координиране на работата на екипите за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците и дейностите с педагогическите специалисти и с родителите във връзка с подкрепата за личностно развитие на децата и учениците.	До 14.09.2023 г.	директор

2	Организиране на групи и клубове за занимания по интереси	Октомври 2023 г.	Директор, учители
3	Включване на ученици в организирани образователни, творчески, възпитателни, спортни и спортно-туристически дейности	Октомври 2023 г.	учители
4	Дейности на регионалната и училищната библиотека, свързани с изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация	Октомври 2023 г. – юни 2024 г.	Директор, начални учители, учители БЕЛ, по информационни технологии
5	Стимулиране на участието на учениците в състезания и олимпиади	Октомври 2023 г. – юни 2024 г.	учители
6	Разглеждане на теми, свързани с превенция на насилието и тормоза	Октомври 2023 г. – юни 2024 г.	Класни ръководители, председател на училищната комисия за борба с противообществ ените прояви
7	Провеждане на обучения в час на класа, свързани с превенция на агресията и тормоза и за развитие на толерантност във взаимоотношенията	Октомври 2023 г. – юни 2024 г.	Психолог, класни ръководители
8	Обсъждане с учителя в подготвителна група, с класните ръководители и с учителите, които преподават на съответните ученици, техните наблюдения и анализи по отношение на обучението, развитието и участието на деца или ученици в дейността на групата или класа	Два пъти годишно, след всеки срок	Председатели на екипи за подкрепа на личностното развитие на учениците, учители, психолог, координатор
9	Осъществяване на дейности по обща и допълнителна подкрепа	Октомври 2023 г. – юни 2024 г.	Учители, психолог, логопед, ресурсни учители, координатор
10	Определяне на конкретни дейности от общата подкрепа само за отделни деца и ученици, насочени към превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение	Октомври 2023 г. – юни 2024 г.	Учители, координатор

11	Определяне на конкретни дейности от общата подкрепа - след обсъждане на информацията от входните равнища по учебни предмети, от индивидуалния напредък в обучението и от наблюдението на развитието само за отделни деца и ученици, които срещат затруднения в обучението (за превенция на обучителните затруднения)	Октомври 2023 г. – юни 2024 г.	Учители, координатор
12	Изготвяне на график за консултиране на учениците по учебни предмети	до 20 септември за първия учебен срок до 10 февруари за втория учебен срок	директор
13	Оценка на потребността от допълнителна подкрепа на деца и ученици със СОП, в риск, с хронични заболявания и с изяви дарби	Октомври 2023 г. – юни 2024 г.	Екипи за подкрепа на личностното развитие на всяко дете, координатор
14	Награждаване на ученици - за високи постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси и за приноса им към развитието на училищната общност	Октомври 2023 г. – юни 2024 г.	Директор, класни ръководители, учители
15	Подпомагане със стипендии, еднократно финансово подпомагане	В началото на първи и втори срок	Директор, комисия по стипендиите
16	Кариерно ориентиране 1. с ученици от I до IV клас; 2. с ученици от V до XII клас - за подготовка за преход към по-висока степен на образование или за участие на пазара на труда; 3. с ученици от отделни целеви групи - застрашени от отпадане от училище, талантливи ученици, ученици със специални образователни потребности, ученици с проблемно поведение и др.; 4. за реинтегриране на отпадналите от училище; 5. за формиране на нови умения за социално включване и мобилност	Октомври 2023 г. – юни 2024 г.	Психолог, класни ръководители, учители, външни специалисти
17	Логопедична терапия, рехабилитация и консултации	Октомври 2023 г. – юни 2024 г.	логопед

18	Психологична подкрепа, психо-социална рехабилитация и консултации	Октомври 2023 г. – юни 2024 г.	психолог
19	Партньорство с родителите за справяне с проблемното поведение на децата им и приобщаване към средата на училището	Октомври 2023 г. – юни 2024 г.	Класни ръководители, психолог,
20	Определяне на деца и ученици, на които е необходимо да се извърши оценка на индивидуалните им потребности за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие.	В началото на учебната година или след установена потребност	Учители, координатор
21	Сформиране на екипи за допълнителна подкрепа	От 14 дни до 3 месеца от началото на учебната година или след установена потребност	директор
22	Ресурсно подпомагане	Октомври 2023 г. – юни 2024 г.	Ресурсни учители
23	Взаимодействие с РЦПППО, МКБППМН	Октомври 2023 г. – юни 2024 г.	директор
24	Обучение на педагогически специалисти, във връзка с дейностите по реализация на обща и допълнителна подкрепа	Октомври 2023 г. – юни 2024 г.	Външни специалисти

Програмата е приета на ПС с протокол № 15/13.09.2023г.